

namreč: na Pruskem ravnokar pričeti „boj za omiko (kulturo)“ zoper katoliško cerkev presaditi tudi na Avstrijsko zemljo; želja se je spolnila, vlada je podajala državni zbornici predloge čez predloge, govorna ploha redke obširnosti je zalila kraljestvo in ko se je odtekla povodenj, imeli smo pa tudi že svoje verske postave, da je lahko vsakemu liberalcu srce skakljalo, vsakemu škofu pa se lahko lasje ježili.

Da se je Avstrija zedinjenju in spravi bolj ko kdaj odmaknila, to je bilo Dunajskim borsijancem in njihovi časnikarski druhali po vseh kraljevinah in deželah pač popolnoma „vse eno“; saj je imela ustava takraj Litave zdaj tudi svoje verske postave, konkordat je bil razsekan na kose in poslopje vendar enkrat pod kopičem, res da zdaj še pod kopičem iz papirja, pa vendar pod kopičem. Odslej v Avstriji ni moglo biti nič več narobe, politični mir, nepričakovan napredek in take in enake lepe reči so se lahko mirno imele razvijati, saj smo korakali v pruskih čevljih in nekega dne bi bila morala za „haut-goût“ naših liberalcev kaka prevzvišena eminenca ali kak „visoki“ škof priti pod ključ, — srček, liberalen srček, česa si še želiš!

Tedaj imeli smo svoje verske postave, ali z drugimi besedami: hierarhiji in katoliški cerkvi je po pruskem izgledu bila „in optima forma“ napovedana vojska, ministra nauka gosp. Stremajerja, kateremu je „liberalna“ stranka doslej preveliko mlačnost očitala, so prosili za zamero in ga vvrstili med narodne svetnike, — kratko; liberalci so se kopali popolnoma v radosti in zamaknjenosti — vsak dan se je utegnil začeti ples.

Pa se ni pričel. Naši liberalci so se namreč nadejali, da se bodo škofje ustavljali vladi, da bo minister zopet spustil strelo verskih postav med-nje, kratko, da se bo pričela prav živahna praska, pri kateri bodo škofovske kape in palice kar po tleh ležale in jih bodo zmagovalci kot zmagovalne spominke domu nosili. Škofje pa se niso ustavljali, bili so mirni, tu pa tam se je pač pokazalo kako pastirsko pismo bolj ostrega zadržaja, izgovorila se na leci kaka opozicijska beseda, — v splošnem pa je bilo vse tiho, vse se je vršilo brez hrupa kakor nekdanj.

Tudi prav — so si mislili liberalci — škofje so se podali, stezajo se po novih razmerah, Stremajer „jih je dal“, jih ima! Al ta gotova misel se je po dogodbah nekoliko omajala. Na Tirolskem je škof odstavil duhovna, ker je kot državni poslanec glasoval za verske postave, in ga silil preklicati in odložiti svoj mandat; zarad tega velik krik po Izraelu, ki pa je brez kakega vspeha odletel od mirne kože ministra bogočastja. V Krakovem se je ta izgled posnemal, vse „liberalno“ časnikarstvo je zahtevalo od ministra, da se potegne za strahovanega duhovnika Chelmeckega, — vse zastonj, ekselencia je pustila škofu delati, kakor se mu je zdelo. Še celó v najbližji bližnji strankarskih mogočnjakov, v St. Pölten-u, se je „predrznil“ škof Binder župnika Leutgeba odstaviti od službe, ne da bi bila vlada — vkljub prav ajdovskega hrupa liberalnega časnikarstva — se vteknila vmes in „ošabnemu“ škofu skočila za vrat. Ravno nasprotno — „W. Abendp.“ je pisala pomirljiv članek, v katerem se daje škofom prav in povdarja, da se vlada nikakor ne more vtikati v njihove cerkvene pravice. Ali tako početje „liberalnih“ duhov ne bo žalilo?

Vendar eno veselje jim je bilo pripravljeno. Bojaželjni Linški škof Rudigier je boje potreben ozir do vlade v nemar pustil, in vriskaje so prinesli listi novico, da se je pričela preiskava zoper njega. No, vsaj enkrat solnce, zdaj vlada ne bo mogla drugače, ko prijeti ga, morala bo pokazati rogé in posebno Linški

škof je prav nalašč za to, zmaga „liberalcev“ nad njim bo posebno močno in daleč žareča. Al, o joj! že par dni po tem vriskanju je bila vesela novica preklicana, preiskava — se je reklo — je vstavljena in „predrznil“ škof ne bo zaprt.

Ali se po tem takem gotovost zmage ni morala omajati in ni bilo razumljivo, da so se misli nekoliko spremenile? Že so se oglašali skrivni glasovi govoreči, da ni on njih, ampak da so oni njega. Kdo ima prav, kak je odgovor? Da, liberalci so zmagali, potolkli hierarhijo in ž njo vred katoliško cerkev, verske predloge postale so vkljub vsi opoziciji postava; pa kaj hasne plašč, če pa ni skup zvit, čemu so liberalcem verske postave, če se ne izvršujejo po njihovi volji! Izvrševati se pa ne morejo, ker vlada vé, da se boj, kakoršnega je Bismark na protestantskem Pruskem pričel, v Avstriji pričeti ne more, kajti utegnil bi vlado stati življenje, ker bi prvi škof mučenik pomenil odpo-ved ministerstvu. Mi razumimo bolečine, pridržano razkačenost „liberalcev“, mi jo spoštujemo, ker vidimo, da je toliko truda in dela bilo prav zastonj, ker vidimo, da bi tako na vso moč radi veselja poskakovali, pa ne morejo; toda nas vsa ta reč nič ne briga, mi smo skonca razvoj teh stvari mirno gledali in ostanemo zdaj v tem priležnem stanju še dalje, prepričani, da ni on njih, ampak da so oni njega. Da človek pri vsem tem malo boljše volje postane, to se mu v tem slučaju ne bo zamerilo.“

Slovensko slovstvo.

* *Razne poezije. Spisal in založil Dobravčin. V Ljubljani 1874. Natisnili J. Blaznikovi dediči.* Pod tem naslovom je izdal našim bralcem že znani pisatelj in iskreni rodoljub g. Haderlap 88 strani obsegajočo knjižico različnega zapopadka; vrste se pesmi, basni, premišljevanja v vezani in nevezani besedi. Iz nekaterih pesmi puhti prava navdušenost za domovino, pa tudi žalost zavoljo njenega slabega stanja; tako na pr. v zadnji „Slovenski duh“ mladim razdiralcem britke resnice govori; druge pesmi so bolj nježnega ali naravo slovečega zadržaja, basni podučne, in — kar posebno povdarjamo — vse te poezije se proti enakim izdelkom novejših „pesnikov“ odlikujejo še po tem, da so nazyete skozi in skozi npravnega, nikogar pohujšajočega duha. Zavoljo vsega tega priporočamo delce, kateremu je pri majhni ceni 30 kr. prav lična oblika, vsem prijateljem našega slovstva in pesništva. Segajte po tej knjižici, Slovenci, katero lahko brez skrbi vsakemu v roke daste, da ne bo izdatelj vrh mnogega truda še materialne zgube imel.

* Slavní naš Koseski prestavlja v slovenski jezik preizvrstno poezijo italijanskega pesnika Dante-a „Divina comedia“ imenovano; zgotovljeno je že veliko. — Neprecenljivo to novico donaša nam „Glas“ v svojem 36. listu.

Mnogovrstne novice.

* *Najojstřejši meniški red (orden)* so Trapisti. Zraven navadnih meniških dolžnosti se pečajo s poljedelstvom in sicer za pokoro. Kamor si drugi ljudje ne upajo, tje se podajo. Veliko host so izkrčili in močvirja v lepe travnike spremenili: na Francoskem, v Belgiji in na Ruskem. Pred leti so se tudi v turški Bosniji naselili. Blizo Banjeluke, kraj vode Vrbas, so kupili velike in hudo zapuščene kraje. Naselbino zovejo: „Mariastern“, Marijino zvezdo. Tudi nekaj Slovencev, med temi naš prečastiti rodoljub gosp. Lah, je pristopilo.